

Tőzegmohafajok diveztítés viszonyainak változásai a semlyék-zsombék relációban, kiszáradás toleranciájuk függvényébenPÉLI EVELIN RAMÓNA¹, NAGY JÁNOS GYÖRGY², CSERHALMI DÁNIEL²¹ ÁTE, Növénytani Tanszék² SZIE, Növénytani és Ökofiziológiai Intézet

A különböző ökoszisztémákban előforduló tőzegmoháknak jelentős produkcióbiológiai értéke lehet társulásbeli előfordulásuktól, dominanciájuktól függően. Egyes tőzegmohafajok (*Sphagnum* spp.) vertikális rendeződése a semlyék-zsombék szituációban jellegzetes és következetes mintázatot mutat. Különösen jól megfigyelhető ez a nyílt, fátlan tundrai és tajga területi állományokban, ahol a semlyék-zsombék formációk sokkal tömöttebb, komplexebb állományfoltokat alkotnak és ahol az egyes *Sphagnum* fajok diverzifikációja sokkal szembeűnőbb. A zsombék tetőzónában domináns *Sphagnum fuscum*, *S. capillifolium* és *S. rubellum* fajok a környezeti hatásoknak jobban kitett síklápi környezetben, a nagyfokú kiszáradás elkerülésére szorosan egymás mellé rendeződnek. A magyarországi tőzegmohalápok esetén a lazább szerkezetű zsombékoknál fentről lefelé a *Sphagnum palustre*, *S. magellanicum* fajok jobban bírják a zsombék szárazodásnak jobban kitett felső, tetői részét, míg a kisebb fejméretű, nyúlánkabb *Sphagnum recurvum* csoport tagjai (*S. angustifolium*, *S. fallax*, *S. flexuosum*) inkább a semlyékhez közelebb található. A tőzegmoha fejecske víztartóképességében a zsombék fajok kisebb variabilitást mutatnak, mint a semlyék fajok, azonban utóbbiak morfológiájukból (kisebb fejméret) adódóan kevesebb vizet képesek megtartani. Ökofiziológiai mérésekkel a mikroklíma elsődleges szerepének és állmányszerkezet befolyásoló szerepének ilyen kisléptékű vizsgálata lehetővé teszi a különböző stratégiák feltárását. Ugyanakkor az egyes állományfoltok, különösen a zsombék formáció nagyobb tolerancia szintet mutató fajainak tekintetében, szinte sosem egy fajú. A különböző tőzegmoha fajok együttes előfordulása a jobb vízmegtartásban, hatékonyabb stratégia kialakítására utalhat. Ennek ellenére ezen társulások fokozott érzékenységét jól mutatja, hogy pl. a Beregi lápok egy részén a *S. magellanicum* az utóbbi években szinte teljesen eltűnt a zsombékról, mely a globális klímaváltozás egyik hatása lehet.